

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 211/2025 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om övervakning av djurhållningsförbud och om att göra det obligatoriskt att använda registret över djurhållningsförbud

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 211/2025 rd undertecknat av riksdagsledamot Mia Laiho /saml m.fl.:

Har regeringen övervägt ändringar i lagstiftningen för att kriminalisera överträdelser av djurhållningsförbudet och skärpa straffskalan,

har regeringen bedömt möjligheten att göra användningen av registret över djurhållningsförbud obligatoriskt, så att övervakningen av djurhållningsförbud blir effektivare och enhetligare, och

finns det planer på att utvidga djurhållningsförbudet till att i regel omfatta alla djur, om det inte finns särskilda skäl att agera på ett annat sätt?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Det är viktigt att man har tillgång till behöriga åtgärder för att ingripa i djurmisshandel. I enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering gör regeringen en utredning om straffen för djurskyddsbrott och vidtar påkallade åtgärder samt bedömer möjligheten att förlänga djurhållningsförbud och effektivera tillsynen. Justitieministeriet publicerade den 26 maj 2025 en bedömningspromemoria där straffen för djurskyddsbrott och djurhållningsförbudet granskas (Djurhållningsförbud och straff för djurskyddsbrott, Justitieministeriets publikationer, Betänkanden och utlåtanden 2025:29). I bedömningspromemorian beskrivs bland annat straffpraxisen vid djurskyddsbrott och nuläget i fråga om straffbarheten för djurskyddsbrott. Dessutom granskas lagstiftningen och rättspraxisen som gäller djurhållningsförbud. Bedömningspromemorian är ute på remiss fram till den 13 juli 2025. Avsikten är att regeringspartierna utifrån responsen på bedömningspromemorian ska fatta beslut om fortsatta åtgärder.

Personligen ställer jag mig positiv till det som föreslås i bedömningspromemorian i fråga om att skärpa straffet för brott mot djurhållningsförbud, så att sådana brott ska kunna leda till fängelsestraff. Dessutom anser jag att domstolarna i större utsträckning bör använda sig av möjligheten

att meddela djurhållningsförbud och att djurhållningsförbudet bör gälla en längre tid än för närvarande, särskilt i allvarliga fall.

Att göra sig skyldig till djurskyddsbrott, grovt djurskyddsbrott, lindrigt djurskyddsbrott, djurskyddsförseelse eller djurtransportförseelse kan resultera i ett djurhållningsförbud som meddelas av domstolen enligt 17 kap. 23 § i strafflagen (39/1889). Den som har meddelats djurhållningsförbud får inte äga, hålla eller sköta djur och inte heller annars sörja för djurs välfärd. Förbudet kan vara tidsbegränsat eller bestående, och det kan gälla vissa djurarter eller djur över huvud taget.

Att bryta mot ett djurhållningsförbud och att fungera som mellanhand för någon annan i syfte att kringgå ett djurhållningsförbud är enligt 109 § 2 mom. 22 punkten i lagen om djurvälfärd (693/2023) straffbart som djurskyddsförseelse för vilket straffet är böter.

I den bedömningspromemoria som justitieministeriet berett har bland annat straffskalan för att bryta mot ett djurhållningsförbud granskats. Att foga hot om fängelse till straffbestämmelsen för brott mot djurhållningsförbud skulle enligt promemorian framhäva gärningarnas förkastlighet och öka rättssystemets trovärdighet i situationer där man bryter mot djurhållningsförbud (s. 75). Enligt bedömningspromemorian kunde böter eller fängelse i högst sex månader anses vara en rättdimensionerad straffskala för brott mot djurhållningsförbud.

I justitieministeriets bedömningspromemoria behandlas dessutom flera möjliga åtgärder som hänför sig till lagstiftningen om djurhållningsförbud, och möjligheter att vidta dem och deras konsekvenser kunde bedömas noggrannare. Möjliga åtgärder är att meddela djurhållningsförbud i större utsträckning än i dagens läge och att förlänga förbudets giltighetstid.

Enligt bedömningspromemorian (s. 68–70) kunde man som en åtgärd vid behov överväga att ändra 17 kap. 23 § 1 mom. i strafflagen till exempel så att den person som gjort sig skyldig till ett grovt djurskyddsbrott alltid meddelas djurhållningsförbud utan, som i nuläget, någon möjlighet till undantag. Den person som gjort sig skyldig till ett normalt djurskyddsbrott ska däremot meddelas djurhållningsförbud om det inte finns mycket vägande skäl att avstå från att meddela förbudet. Alternativt kunde lagstiftningen om att meddela djurhållningsförbud i fråga om grova djurskyddsbrott bibehållas och tröskeln för att meddela djurhållningsförbud på lagnivå endast i fråga om normala djurskyddsbrott ändras. Som möjliga åtgärder föreslås dessutom en förlängning av minimilängden på ett tidsbegränsat djurhållningsförbud samt en gradering av djurhållningsförbudets minimilängd vid behov genom separata bestämmelser om minimilängden på djurhållningsförbud i situationer där en person har gjort sig skyldig till ett grovt djurskyddsbrott. Trots eventuella ändringar i lagstiftningen om djurhållningsförbud föreslås domstolarna fortfarande ha prövningsrätt i fråga om att meddela djurhållningsförbud, vilket i promemorian konstateras vara relevant med tanke på det egendomsskydd och den näringsfrihet som skyddas genom grundlagen (731/1999). Prövningsrätten skulle gälla bland annat förbudets närmare innehåll i fråga om

huruvida förbudet gäller alla eller endast vissa djurarter. Vid tidigare lagberedning har identifierats situationer där det har ansetts motiverat att meddela ett begränsat förbud, med andra ord att förbudet gäller endast vissa djurarter (RP 97/2010, rd s. 27–28).

I lagen om djurvelfärd, som trädde i kraft vid ingången av 2024, förtydligades tillsynen över djurhållningsförbud. Enligt 78 § 2 mom. 14 punkten i lagen har tillsynsmyndigheten även utan misstanke om att ett djur hålls eller behandlas i strid med bestämmelserna om djurvelfärd rätt att utföra inspektion för att övervaka att djurhållningsförbudet iakttas. De tillsynsveterinärer och länsveterinärer som utför inspektioner kontrollerar dessutom i samband med inspektioner av djurens välfärd i registret över djurhållningsförbud att djurhållaren inte har ett gällande djurhållningsförbud. Kontrollen görs rutinmässigt i samband med inspektioner, och det har inte funnits behov att utfärda bestämmelser om ärendet.

Som ett nytt krav i lagen om djurvelfärd ingår även tillsynsmyndighetens anmälningsskyldighet i situationer där en djurhållare som omfattas av tillsyn flyttar från ett verksamhetsområde till ett annat och detta kommer till myndighetens kännedom (87 § 1 mom.). Då ska tillsynsmyndigheten, oberoende av sekretessbestämmelserna, utan dröjsmål anmäla flytten till tillsynsmyndigheten för det nya verksamhetsområdet och lämna denna de uppgifter som är nödvändiga för tillsynen för att säkerställa djurens välfärd.

Helsingfors 10.7.2025

Justitieminister Leena Meri